

Aportació a la numismàtica visigoda: nous trients tarraconenses de Suíntila i Khindasvint

JORDI LÓPEZ VILAR*

Durant l'any 1991 va excavar-se una necròpolis al municipi de Sant Julià de Ramis (Girona), en un turó del marge esquerre del riu Ter. Van ser localitzades poc més de dues-centes sepultures organitzades en filades mirant a llevant. En gairebé tots els casos es tractava de fosses individuals, de vegades amb coberta de lloses, i sense presència de superposicions. Els seus excavadors centren la cronologia entre els segles VII i VIII. Una de les característiques era l'absència gairebé total d'aixovars funeraris. De fet, només tres contenien algun objecte. Una d'elles era la tomba 108. Es tracta d'una fossa de forma ametllada amb un individu adult femení en posició de decúbit supí. Tenia com a elements d'aixovar personal un anell de bronze en un dit, una moneda d'or als peus i un collaret format per diverses denes i una moneda de bronze amb bany d'or a la qual s'havia practicat una perforació central.

Aquestes dues monedes, d'un gran interès, com es posarà de manifest en aquesta nota, han estat publicades deficientment i d'una manera incompleta pels directors de l'excavació¹, i és tal la quantitat d'errors² que se n'imposa una cor-

* Servei Arqueològic Universitat Rovira i Virgili.

1. CASELLAS I SERRA, LLUÍS ESTEVE; AGUSTÍ I FARIAS, BIBIANA; MERINO I SERRA, JORDI, «La necròpolis de Les Goges. El món sepulcral en el període alt-medieval al nord-est peninsular», a AGUSTÍ, BIBIANA; BURCH, JOSEP; MERINO, JORDI (eds.), *Excavacions d'urgència a Sant Julià de Ramis. Anys 1991-1993*. Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, Sèrie monogràfica, 16, Girona, 1995, p. 109-123. També el catàleg de l'exposició, AGUSTÍ, BIBIANA; BURCH, JOSEP; MERINO, JORDI, *Tombes, sitges i muralles (Excavacions arqueològiques a Sant Julià de Ramis 1991-1993)*, Girona, 1995.

2. Només es presenta la fotografia dels anversos, repetidament al revés. Errors en la lectura de les llegendes d'ambdues monedes, i fins i tot en l'atribució d'una d'elles que no pertany a Khindasvint sinó a Suíntila.

recta descripció, sobretot perquè ja han començat a reproduir-se en altres treballs³.

TRIENT DE SUÍNTILA (621-631)

Coure amb un bany d'or

Pes: 1,448 g. Diàmetre: 19 mm.

Encuny: 9 h.

Observacions: presenta perforació central feta *a posteriori*.

Núm. inv. MAC/Girona 30360

Anvers, i revers: Bust frontal amb toga romana i fíbula sobre l'espatlla esquerra

Anvers: +SVINTHILARE (Suinthila rex)

Revers: +COPIV:TARR (Tarraco pius)

Comentari: És la imitació d'un model ja conegut en els catàlegs de moneda visigoda, concretament de la variant 11 del catàleg de Benages⁴, que es correspon al núm. 215 (e) de Miles⁵. És evident que es tracta d'una falsificació d'època, i que no té res a veure amb el numerari visigòtic de coure descobert fa pocs anys en l'àrea beticolusitana⁶.

TRIENT DE KHINDASVINT (642-653)

3. AAVV, *Catalunya a l'època carolíngia. Art i Cultura abans del romànic (segles IX i X)*, Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1999, p. 320.

4. BENAGES I OLIVÉ, JAUME, *Les monedes de Tarragona*, Tarragona, 1994.

5. MILES, GEORGE C., *The Coinage of the Visigoths of Spain Leovigild to Achila II*, The American Numismatic Society, New York, 1952.

6. CRUSAFONT I SABATER, MIQUEL, *El sistema monetario visigodo: cobre y oro*, ANE. Barcelona Madrid 1994.

Or.
Pes: 1'352 g. Diàmetre: 19 mm.
Encuny: 6 h.
Núm. inv. MAC/Girona 30359

Anvers i revers: Bust frontal amb toga romana i fíbula sobre l'espatlla esquerra
Gràfila de petits triangles
Anvers: +CHIND:SVIND:R (Chindasvintus rex)
Revers: +TARRACO:AIVO (Tarracona iusto)

Comentari: L'interès d'aquesta peça rau, principalment, en el fet de ser la primera encunyació tarraconense coneguda de Khindasvint. Aquest nou exemplar segueix la tradició de la seca, no només en el tipus de bust, sinó també en el qualificatiu del rei, *iusto*, que no està en nominatiu com caldria esperar. De fet, aquesta anomalia que es repeteix en diversos exemplars de la primera meitat del segle VI, entre els regnats de Viteric i Tulga, està present en algunes encunyacions de Tarragona o de la seva àrea d'influència (alguns trients de Gundemar de les seques de Cesaragusta i Tirasona), i ja va ser assenyalada pel pare Flórez⁷. Probablement es tracta d'una forma romanç, com va apuntar Mateu i Llopis⁸.

Com tots els estudiosos, també darrerament Miquel Crusafont assenyalava l'absència d'encunyacions tarraconenses durant el regnat de Khindasvint⁹. Un fet que no s'entenia, sobretot si tenim en compte que Tarragona va ser la seca més activa de l'àrea oriental peninsular. Aquesta troballa omple el buit existent fins ara, però la constància d'un sol exemplar no fa altra cosa que refermar la gran baixada d'emissions del numerari encunyat a la ciutat a partir de Sisenand¹⁰.

(Fotografies: Centre d'Investigacions Arqueològiques. Museu d'Arqueologia de Catalunya, Girona).

7. FLÓREZ, ENRIQUE, *Antigüedades tarraconenses. España Sagrada*, volum XXIV, Madrid, 1769, p. 338-339.

8. MATEU I LLOPIS, FELIPE, «Tarragona durante los visigodos a través de sus acuñaciones monetarias», *Boletín Arqueológico RSAT* (1944), p. 69-104.

9. CRUSAFONT I SABATER, MIQUEL, «Tarragona medieval i moderna», a BENAGES I OLIVÉ, JAUME, *Les monedes de Tarragona*, Tarragona, 1994, p. 38-54.

10. Agraïixo a l'amic Lluís Palahí les gestions realitzades amb el MAC de Girona.